

ÇEKOD-ÇAYYOLU ELEKTROMANYETİK KİRLİLİKTEN KORUNMA DERNEĞİ

www.cekod.org

Koru Mah. Doğa Sitesi Yönetim Merkezi Çayyolu-Ankara
TEL. 240 77 47, E. Posta: cekod06@yahoo.com.tr, info@cekod.org

Sayı: 25

Konu:Yönetmelik Taslağı

T.C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
ÇEVRE YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 27/07/2009 tarihli ve B.18.0.ÇYG.0.02.00.03-128/12409-43664 sayılı yazınız

4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 9/b bendinde "iyonlaştırıcı olmayan radyasyonun kontrolü, azaltılması, bertaraf edilmesi, ilke ve hedefleri belirleyerek her türlü tedbiri almak ve uygulanmasını sağlamak, konu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli çalışmalar yapmak, kriter ve standartları belirlemek, uygulamak, uygulanmasını sağlamak,.." hükmü ile 5491 sayılı Kanun ile 2872 sayılı Çevre Kanununa eklenen EK 8 inci maddenin "İyonlaştırıcı olmayan radyasyon yayılımı sonucu oluşan elektromanyetik alanların çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin önlenmesi için usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelikle belirlenir." hükmü gereğince Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ve ilgili diğer kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlığınızca hazırlanıp Derneğimize ilgi yazınız ekinde gönderilmiş olan "İyonlaştırıcı Olmayan Radyasyonun Olumsuz Etkilerinden Halkın Sağlığının Korunmasına Yönelik Alınması Gereken Tedbirlere İlişkin Yönetmelik Taslağı" incelenmiş olup görüşlerimiz aşağıda sunulmaktadır.

I- TESPİTLERİMİZ:

A. OLUMLU GÖRDÜKLERİMİZ:

1. Halkın elektromanyetik alanlara (0 Hz ile 300 GHz arasında) maruziyetin sınırlandırılmasına ilişkin 12 Temmuz 1999 tarihli Avrupa Birliği Konseyi Tavsiyesinde (1999 / 519 / EC) yer alan hususlara, 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 9/b bendinde "iyonlaştırıcı olmayan radyasyonun kontrolü, azaltılması, bertaraf edilmesi, ilke ve hedefleri belirleyerek her türlü tedbiri almak ve uygulanmasını sağlamak, konu ile ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli çalışmalar yapmak, kriter ve standartları belirlemek, uygulamak, uygulanmasını sağlamak" ve 5491 sayılı Kanun ile 2872 sayılı Çevre Kanununa eklenen EK 8 inci maddenin "İyonlaştırıcı olmayan radyasyon yayılımı sonucu oluşan elektromanyetik alanların çevre ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin önlenmesi için usul ve esaslar ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça çıkarılacak Yönetmelikle belirlenir." şeklinde yer verilerek amir hüküm altına alınması ülkemiz ve insanımız için çevre sağlığı açısından son derece önemli bir ilerleme olarak görülmektedir.

2. Yine, iyonlaştırıcı olmayan radyasyonla ilgili mevzuatı yaratma, düzenleme ve uygulamaları denetleme konusunda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile birlikte Çevre ve Orman, Sağlık, Enerji ve

Tabii Kaynaklar ve Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarının da kendi mevzuatları çerçevesinde yapması gereken işler olduğu hususuna yönetmelikte yer verilmiş olması önemli bir başlangıç olarak değerlendirilmektedir.

3. Yönetmelik Taslağında geçmemiş olsa dahi, “Meskun Mahal” tanımına yer verilmiş olması olumlu görülmektedir.

B. ELEŞTİRİLERİMİZ ve ÖNERİLERİMİZ:

Taslak Yönetmelikte, “MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; iyonlaştırıcı olmayan radyasyon yayılımı sonucu oluşan elektromanyetik alanların, çevre ve insan sağlığı üzerindeki oluşabilecek muhtemel olumsuz etkilerinin sınırlandırılmasına ilişkin sınır değerler ile, ilgili kurum ve kuruluşların kendi mevzuatları çerçevesinde yapması gereken işlerin belirlenmesidir.”Şeklinde belirtilmesine rağmen bu amaca ulaşmak için belirlenen usul ve esasların amacı karşılamaktan oldukça uzak ve amaçla uyumsuz olduğu düşünülmektedir.

Nitekim,

1. “İKİNCİ BÖLÜM Görev, Yetki ve Sorumluluklar” başlığı altında yer verilen kurumlara ilaveten, gereğine binaen İçişleri Bakanlığına, Milli Eğitim Bakanlığına, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna ve Reklam Kuruluna da yer verilmesin daha anlamlı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple,

“MADDE 5- (1)’in MADDE 5- (1) a)...ğ)” şeklinde düzenlenmesi,

MADDE 16- (1) nin de,

“MADDE 16- (1) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasında Çevre ve Orman Bakanlığı koordinasyonunda, İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Reklam Kurulu tarafından yürütülür.”şeklinde olması, gerektiği düşünülmektedir.

2. Yine, “İKİNCİ BÖLÜM Görev, Yetki ve Sorumluluklar” başlığı altında sadece “Kurumlarca alınması gereken tedbirler” alt başlığı kullanılmasına rağmen, bu madde içinde “Kurumlarca alınması gereken bağlayıcı tedbirler”e yer verilmediği, bu sebeple;

(Derneğimizce derlenen) aşağıdaki önerilere İKİNCİ BÖLÜM altında ikinci bir alt başlık olarak açılacak “Kurumlarca alınması gereken tedbirler” başlığı altında aşağıda gösterildiği şekilde yer verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

“İKİNCİ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

MADDE 5- (1) a)...ğ).....

Kurumlarca Alınması Gereken Tedbirler

MADDE 5- (2) İlgili kurum ve kuruluşlar kanuni görevleri çerçevesinde;

- a) *Toplu taşıma araçlarında insanların elektromanyetik kirliliğe maruz kalmasının önlenmesi için mobil telefonların kapalı tutulmasının zorunlu hale getirilmesi,*
- b) *Mobil telefonların kısa süreli kullanılması, çocukların, yaşlıların ve hamilelerin yakınında zorunlu olmadıkça kullanılmaması hususlarında uyarı zorunluluğunun getirilmesi,*
- c) *Basın-yayın yolu ile elektromanyetik kirlilik konusunda uluslararası çalışmalara ilişkin halkı bilgilendirecek programların yapılması,*
- d) *0.1 W/kg SAR değerinin üzerindeki cep telefonlarının üretim/ithalatının sınırlandırılması,*
- e) *Tüketicinin korunması veya bilgilendirilmesi için mobil telefonların üzerinde SAR değerlerinin yazılmasının zorunlu hale getirilmesi,*
- f) *(Kamu sağlığına önem veren ve riskleri asgari düzeyde tutmaya çalışan bazı ülkeler gibi) Türkiye de Uluslararası İyonize Olmayan Radyasyondan Korunma Komisyonu’nun (ICNIRP) belirlediği elektrik alan şiddeti olarak 1/10 düzeyinin kullanılması, Cihaz başına 900 Mhz için 4 V/m, 1800 MHz ve 2100 MHz için 6 V/m olarak yeniden düzenlenmesi,*

- g) *Kablosuz iletişim sistemine alternatif yöntemlerin teşvik edilmesi, zorunlu olmadıkça okullarda kablosuz iletişim kullanımına gidilmemesi,*
- h) *Halkın mobil telefon, mobil internet ve cep telefonu kullanımıyla oluşabilecek riskler konusunda bilgilendirilmesi, kullanıcıların mobil telefon konuşmalarını kısaltmaları ve uzun konuşmalar için sabit hatları kullanmaları konusunda uyarılması,*
- i) *Elektromanyetik kirliliğin yarattığı risklerden çocukların korunması ve bilinçlendirilmesi çalışmalarının desteklenmesi,*
- j) *GSM ve mobil telefon şirketlerinin çocuklara yönelik pazarlama yapmalarının ivedilikle yasaklanması, elektromanyetik kirlilikten kaynaklı halk sağlığı boyutu da dikkate alınarak, reklam ve kampanyaların duyuru ve tanıtım biçimine ilişkin olarak Reklam Kurulu tarafından ilkeler belirlenmesi ve denetim yapılması, bu kapsamda Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun da üzerine düşen görevi yapması,*
- k) *Elektromanyetik alan yayan tesislerin meskun mahaller dışına kurulması esas olmakla beraber,*
- *Baz istasyonu anten ve kulelerin kurulacağı yerler, insanların maruziyetini en aza indireyecek şekilde planlanması ve imar planlarında gösterilmesi, yakın çevrelerinde iskana izin verilmemesi,*
 - *Baz istasyonlarının çocukların bulunduğu hastane, çocuk bahçesi, kreş ve okul gibi yerlere veya yakınlarına kurulmasının kesinlikle önlenmesi,*
 - *Baz istasyonlarının inşa edilmesinde GSM şirketlerinin; yerel yönetimlere, yerel çevre ve sağlık otoritelerine kurdukları antenin yükseklik, frekans, güç yoğunluğu ve elektromanyetik alan şiddeti gibi teknik detaylarını içeren; 16 Mayıs 2009 tarihinde yürürlüğe giren “Elektronik Haberleşme Cihazlarına Güvenlik Sertifikası Düzenlenmesine İlişkin Yönetmelik” uyarınca hazırlanması gereken ölçüm değerleri tablosu ve güvenlik sertifikası bilgilerini vermekle yükümlü tutulması,*
 - *Yerel yönetimlerin ve Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun baz istasyonları raporlarının güncelleştirilmiş listelerini tutmak, baz istasyonu envanterini çıkartmak, haritalandırmasını yapmak ve gerektiğinde bu bilgileri halka vermekle ayrı ayrı yükümlü olması, anılan kurumlarca bilgiye herkesin kolaylıkla ulaşabilmesinin sağlanması,*
 - *Baz istasyonlarının Elektrik alan şiddeti değerlerinin denetim ve kontrol altına alınması amacıyla, elektronik ortam üzerinden uzaktan denetim metoduyla sürekli ölçüm değerlerinin Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bünyesinde çalışan bir merkezde toplanması, değerlendirilmesi ve müeyyide uygulanması,*
 - *Baz istasyonlarını kurma kararında mahallin sakinlerinin duyarlılığı ve estetiğin göz önüne alınması ve GSM Şirketleri ile çevrede oturanlar, özellikle baz istasyonundan etkilenmesi olası olanlar arasında baz istasyonu kurulmadan önce mutlaka mutabakat sağlanması, kuruluş ön izninin yerel yönetim ve mahallin muhtar ve varsa ilgili dernek temsilcilerinin de yer aldığı bir komisyon raporuna istinaden verilmesi,*
- l) *Sağlık Bakanlığınca; elektromanyetik dalgaların insan sağlığı üzerindeki riskleri konusunda halkı bilgilendiren, sağlık şikâyetleri ve rahatsızlıklarını istatistik verilere dönüştüren, tanı ve tedavi kapsamlı bir merkez kurulması, sözü edilen bu sağlık merkezinin, Dünya Sağlık Örgütü ve benzeri uluslararası kurumlarla koordineli çalışacak biçimde yapılandırılması,*
- m) *Meskun mahallerde yüksek gerilim hatlarının yer altına alınması veya güzergahlarının değiştirilmesi,*
- n) *Meskun mahallerde yüksek gerilim hatları altına spor alanları yapılmasının önlenmesi, buraların bodur ağaçlarla ağaçlandırılmasının sağlanması,*
- o) *Meskun mahallerde elektromanyetik alanlara aşırı duyarlı insanlar için mobil iletişimin olmadığı alanlar oluşturulması,*
- p) *Yapılarda elektromanyetik kirlilikten korunmaya uygun yalıtım standartları geliştirilmesinin teşvik edilmesi,*
- q) *Üniversiteler ve kamu hizmeti veren meslek odaları gibi bağımsız ve tarafsız kuruluşların da, elektromanyetik alanların ölçüm ve denetimlerini gerçekleştirmek üzere yapılandırılmalarının sağlanması,*

- r) *Cep telefonu sektörü (ilgili bakanlıklar ve işletmeciler düzeyinde) gelirlerinin bir kısmının elektromanyetik alanların sağlık/biyolojik etkilerini; araştıran, olumsuz etkilerin önlenmesi yolunda çaba sarf eden bağımsız kurum, kuruluş, vakıf ve derneklere aktarılması yönünde gerekli yasal düzenlemelerin yapılması,*

Yolunda gerekli işlemleri yapar.

3. “Bilimsel danışma komisyonu” başlığı altındaki MADDE 6- (1) de Sağlık Bakanlığınca oluşturulacağı öngörülen bilimsel komisyonun alacağı kararlara yaptırım gücü kazandırılması gerektiği cihetle; bu “**komisyon kararlarının Bakanlıkça uyulması zorunlu hususlar olarak tebliğ edileceği**” hususunun madde metnine eklenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

4. Sabit telekomünikasyon cihazlarının kuruluş yeri için Yargıtay’ca onanmış ve artık genel kural olmuş pek çok mahkeme kararı bulunduğu göz önüne alınarak “**Verici anteni kurulacak yerler**” başlığı altında yer verilen **Madde 10- (1)’in Yönetmelikten çıkarılmasının** uygun olacağı düşünülmektedir.

5. Diğer kurumlar yanında **İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinin kanundan doğan, "İyonlaştırıcı olmayan radyasyonun kontrolü ve gerekli müeyyidelerin uygulanması yetkisinin saklı olacağı"** hususuna Yönetmelikte yer verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Bilgi ve emirlerinize arz ederiz.

Doç. Dr. Celal BAYRAK
Yön. Krl. Üyesi

M. Ramazan ÖNGÖRE
Başkan